

**SUG‘URTA XIZMATLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING
IQTISODIY MOHIYATI VA O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI**

Umirov Abdisolom To‘rayevich

Mail: abdisalomumirov1975@gmail.com

Ish joyi: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Lavozimi: dotsent, PhD

Manzil: 100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko‘chasi 49

Orcid: <https://orcid.org/0009-0007-5191-694X>

Annotatsiya

Mazkur tezisda sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligining iqtisodiy mohiyati, uning shakllanish omillari hamda o‘ziga xos xususiyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, sug‘urta bozorida raqobat muhitini rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari va ularning milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati yoritilgan.

Kalit so‘zlar: sug‘urta bozori, raqobatbardoshlik, sug‘urta xizmati, risk, moliyaviy barqarorlik, innovatsiya.

Kirish

Hozirgi globallashuv va moliyaviy integratsiya sharoitida sug‘urta xizmatlari bozori iqtisodiyotning muhim segmentlaridan biri hisoblanadi. Sug‘urta tizimi nafaqat risklarni boshqarish vositasi, balki investitsion resurslarni shakllantiruvchi muhim mexanizm sifatida ham namoyon bo‘ladi. Shu bois, sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Raqobatbardoshlik tushunchasi iqtisodiyotda korxonalar yoki xizmatning bozor talablariga mos ravishda ustunlikka ega bo‘lish qobiliyatini anglatadi. Sug‘urta xizmatlarida esa bu tushuncha yanada murakkab bo‘lib, u xizmat

sifati, ishonchlilik, moliyaviy barqarorlik va mijozlarga yo‘naltirilganlik darajasi bilan belgilanadi.

Sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligining iqtisodiy mohiyati

Sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligi – bu sug‘urta tashkilotining bozorda o‘z xizmatlarini samarali taklif etish, mijozlar ehtiyojini qondirish va raqobatchilarga nisbatan ustunlikka erishish qobiliyatidir¹.

Iqtisodiy nuqtai nazardan, ushbu tushuncha quyidagi jihatlarni o‘z ichiga oladi:

- xizmatlar sifati va ularning diversifikatsiyasi;
- tarif siyosati va narxlarning moslashuvchanligi;
- kompaniyaning moliyaviy barqarorligi;
- innovatsion texnologiyalarni joriy etish darajasi;
- mijozlar bilan ishlash sifati.

Sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligi nafaqat mikro darajada, balki makroiqtisodiy darajada ham muhim ahamiyatga ega. Chunki rivojlangan sug‘urta bozori iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi².

Sug‘urta xizmatlari raqobatbardoshligining o‘ziga xos xususiyatlari

Sug‘urta xizmatlari boshqa xizmat turlaridan bir qator o‘ziga xos xususiyatlari bilan ajralib turadi:

1. Nomoddiylik (intangiblelik)

Sug‘urta mahsuloti moddiy shaklga ega emas, u kelajakdagi risklarni qoplashga qaratilgan xizmatdir. Shu sababli mijozlar ishonchi muhim omil hisoblanadi.

2. Risk bilan bevosita bog‘liqlik

Sug‘urta faoliyati risklarni baholash va boshqarishga asoslanadi. Bu esa xizmatlarning narxi va sifati shakllanishiga bevosita ta‘sir qiladi.

3. Ishonchlilik va reputatsiya omili

¹ O‘zbekiston Respublikasi “Sug‘urta faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni

² Karimov I.A. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va islohotlarni chuqurlashtirish. – T.: O‘zbekiston, 2010..

Sugʻurta kompaniyasining obroʻsi uning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Mijozlar koʻpincha moliyaviy jihatdan barqaror va ishonchli kompaniyalarni tanlaydi³.

4. Uzoq muddatli majburiyatlar mavjudligi

Sugʻurta shartnomalari koʻpincha uzoq muddatga tuziladi, bu esa kompaniyaning barqaror faoliyat yuritishini talab qiladi.

5. Davlat tomonidan tartibga solinishi

Sugʻurta bozori yuqori darajada regulyatsiya qilinadi. Bu esa raqobat muhitining shakllanishiga oʻziga xos taʼsir koʻrsatadi.

Sugʻurta xizmatlari bozorida raqobatni rivojlantirish omillari

Sugʻurta xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish quyidagi asosiy omillarga bogʻliq:

- Raqamlashtirish jarayonlari – onlayn sugʻurta xizmatlarini rivojlantirish;
- Innovatsion mahsulotlar – yangi sugʻurta turlarini joriy etish;
- Kadrlar salohiyati – malakali mutaxassislarni tayyorlash;
- Moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash;
- Mijozlarga yoʻnaltirilgan xizmatlar.

Zamonaviy sharoitda insurtech texnologiyalarining rivojlanishi sugʻurta xizmatlari sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sugʻurta xizmatlari raqobatbardoshligi murakkab iqtisodiy kategoriya boʻlib, u koʻplab omillar taʼsirida shakllanadi.

Uning asosiy xususiyatlari nomoddiylik, riskga asoslanganlik, ishonchlilik va davlat tomonidan tartibga solinishidir.

Oʻzbekiston sharoitida sugʻurta bozorini rivojlantirish uchun raqobat muhitini kuchaytirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va mijozlarga

³ Swiss Re Institute. Global Insurance Review

yo‘naltirilgan xizmatlarni kengaytirish zarur. Bu esa mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Sug‘urta faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. Karimov I.A. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va islohotlarni chuqurlashtirish. – T.: O‘zbekiston, 2010.
3. Swiss Re Institute. Global Insurance Review.
4. Mishkin F. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – Pearson, 2018.
5. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki va Sug‘urta bozoriga oid hisobotlar.